

Claus Hjort Frederiksens tale ved Europaudvalgets og Socialudvalgets høring

Taler

Claus Hjort Frederiksen
Beskæftigelsesminister

Dato

28. januar 2002

Sted

Landstingsalen,
Christiansborg

Jeg vil gerne sige tak til Europaudvalget og Socialudvalget for invitationen til at tale om EU-kommissionens grønbog og virksomhedernes sociale ansvar.

Jeg vil gerne slå fire, enkle ting fast til at begynde med.

. For det første, at virksomhedernes sociale ansvar må bygge på sund, forretningsmæssig fornuft. Ellers er det en blindgyde.

. For det andet, at det ikke handler om at kaste byrder over på virksomhederne.

. For det tredje, at det bør udvikle sig på frivillighedens grund – statslig styring duer ikke

. Og for det fjerde, at det ikke kun er en sag for bestyrelser, direktioner og ledere. Det involverer medarbejdere og deres organisationer, det offentlige, og mange andre af samfundets organisationer.

Måske indlysende, men ikke desto mindre vigtigt at få sagt...

Det er ikke kun i Danmark, vi diskuterer virksomhedernes sociale ansvar. Efterhånden er der også en række andre europæiske lande, der er godt med. Det er heller ikke længere kun en sag for store, velkonsoliderede, multinationale koncerner – og slet ikke kun et spørgsmål om selvprofilering og velgørenhed. Det sociale ansvar er ved at blive en vigtig del af rigtig mange virksomheders kommercielle strategi.

Det er også sådan, at virksomhedernes sociale ansvar kan blive et bidrag til et mere konkurrencedygtigt, men samtidig socialt sammenhængende Europa. Derfor er det godt og nødvendigt, at EU-kommissionen nu har taget sagen op med sin grønne bog.

Kommissionen definerer virksomhedernes sociale ansvar meget bredt, d.v.s. at virksomhederne både er miljø- etisk- og socialt ansvarlige. Det kan jeg godt tilslutte mig. Men det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg navnlig er interesseret i, hvad virksomhederne kan gøre for de ansatte, for beskæftigelsen, og for dem der ikke er 100% effektive på arbejdsmarkedet eller har brug for et skub. For det rummelige arbejdsmarked, med andre ord. Sådan som vi har tradition for i Danmark. Og her vil jeg gerne specielt nævne flygtninge/indvandregruppen, som udgør store ressourcer, der pt. ikke bruges

tilstrækkeligt på arbejdsmarkedet.

Hvorfor virksomhedernes sociale ansvar

Den konkrete anledning til Kommissionens beslutning om at udarbejde en Grønbog var faktisk en henvendelse fra 19 europæiske toperhvervsledere - heriblandt 4 danske - til EU. Henvendelsen fremhævede erhvervslivets muligheder for at bidrage til social bæredygtighed og fremdrift i Europa.

Når jeg nævner, at udspillet kom fra en gruppe erhvervsledere, så er det for at påpege, at udviklingen af virksomhedernes sociale ansvar jo først og fremmest er en opgave for virksomhederne og deres medarbejdere. Hvis virksomhederne og medarbejderne ikke er interesseret, så kommer man som regering og offentlig myndighed ikke langt. Omvendt er det også udtryk for, at der er et engagement i europæisk erhvervsliv.

Det har været fremme i debatten, at virksomhedernes sociale ansvar er et forbigående modefænomen. Og at det kun har vind i sejlene i opgangstider.

Men virksomhedernes sociale ansvar er langt fra noget nyt fænomen. At virksomheder tager sig af ældre medarbejdere, integrerer nye medarbejdere, forholder sig til udviklingen i det lokalsamfund, de er en del af – det har jo også tidligere været et væsentligt vilkår for virksomhedernes hverdag.

Det nye er snarere, at der er sat ord på, hvad mange virksomheder gør. Men også, at de tider er forbi, hvor en virksomhed så at sige bare kunne passe sig selv. Virksomhederne har fået langt større magt – og med magt følger større ansvar for helheden. Det ved moderne virksomhedsledere godt.

Men virksomheder er også blevet mere sårbare. Konkurrencepresset er vokset. Forventningerne fra forbrugere, kunder, offentlige myndigheder, organisationer og NGO'er er det også. Et enkelt fejltrin, der kommer til offentlig debat, kan lynhurtigt skabe røde tal på bundlinien. Virksomhederne bliver målt og vejet på deres sociale, etiske og miljømæssige præstationer i langt højere grad end tidligere.

Sagt på en anden måde: dén virksomhed, som forstår sin rolle, som går i dialog med omgivelserne, med medarbejderne, med medier og med kunder, investorer – og handler derefter - klarer sig bedre.

Der er ikke så meget mystik i det: Hvem klarer sig f.eks. bedst i de kommende år, når vi får mangel på kvalificeret arbejdskraft? Dem der kører "business as usual" – eller dem der kendes for at være åbne, ordentlige og ansvarlige?

Derfor er virksomhedernes sociale ansvar en del af moderne virksomhedsledelse. Og jeg vil gerne have lov til at sige, at det også gælder de offentlige

virksomheder!

Det offentliges rolle

Som sagt – statslig styring og kontrol duer ikke. Opgaven bør først og fremmest løses af virksomhederne, medarbejderne og deres organisationer. Det er fx på den enkelte arbejdsplads, at arbejdsmiljøet sikres, sygefraværet begrænses og nye medarbejdere bydes velkommen.

Samtidig er det naturligvis i det offentliges interesse at understøtte virksomhederne i at påtage sig et socialt ansvar. Der er ikke tale om, at virksomhederne skal overtage ansvar, der påhviler det offentlige. Det offentliges rolle i forbindelse med virksomhedernes sociale ansvar må være gennem lovgivning og andre tiltag at understøtte aktørernes handlemuligheder, så virksomheder kan bruge deres ansvarlige adfærd til at styrke deres konkurrenceevne og medvirke til en bæredygtig udvikling.

Derfor er det også nødvendigt, at der i højere grad fokuseres på de offentlige myndigheders rolle i samspillet med virksomhederne. Regering og offentlige myndigheder har et ansvar for en rammelovgivning og aktiv hjælp til virksomhederne.

Regeringens svar til kommissionen vil derfor afspejle, at det er den danske

erfaring, at man når længst ved at fremhæve fordelene ved, at den offentlige sektor og virksomhederne samarbejder om udviklingen af virksomhedernes sociale ansvar – et samarbejde, der bygger på gensidig respekt for hinandens opgaver og de betingelser, de udføres under.

Den grundholdning må også være udgangspunktet for EU-kommissionens indsats. Derfor er jeg glad for, at grønbogen så klart understreger frivilligheden, samarbejdet og respekten for forskelligheden.

Men jeg har også bidt mærke i, at kommissionen taler om at ville "fremme en model for virksomhedernes sociale ansvar, der er baseret på europæiske værdier". Jeg spørger mig selv: hvad er egentlig "europæiske værdier" på det her område, når vi tænker på, hvor vidt forskellige kulturer, strukturer og traditioner, Europa omfatter? Og vil det fremme sagen at bygge EU's indsats på en sådan forestilling? Risikerer vi ikke snarere, at kommissionen bliver smagsdommer for hvad der er godt og skidt? Det er i hvert fald noget, jeg vil holde øje med, når kommissionen senere på året kommer med en hvidbog om virksomhedernes sociale ansvar.

Partnerskaber og "den sociale dialog"

Hvis man spørger, hvor Danmark konkret kan bidrage til en europæisk udvikling af virksomhedernes sociale ansvar, så er der særligt to områder man kan pege på:

For det første de danske erfaringer med lokale partnerskabsaftaler, d.v.s. frivilligt forpligtende samarbejde mellem typisk en kommune og en virksomheds ledelse og medarbejdere være et vigtigt redskab i den danske indsats på området. Det er regeringens håb, at disse erfaringer kan anvendes og udbredes også på internationalt plan.

Post Danmark har fx indgået samarbejdsaftaler med en lang række af kommuner, som direktør Palle Juliussen uden tvivl vil fortælle mere om her senere på formiddagen. Et andet eksempel er Lyngby-Tårnbæk Kommune, der har indgået en samarbejdsaftale med Danmarks Tekniske Universitet og det lokale sprogcenter om integration af flygtninge og indvandrere. DTU stiller lokaler og praktiksteder til rådighed og sproglærerne følger kursisterne også ude på praktikstederne.

For det andet, at udviklingen af virksomhedernes sociale ansvar i Danmark har været baseret på en intens dialog med aktørerne på området, herunder arbejdsmarkedets parter. Det gælder på såvel lokalt som centralt niveau. De sociale koordinationsudvalg har blandt andet medvirket til en øget dialog mellem aktørerne på det rummelige arbejdsmarked lokalt.

Det mener jeg er et ganske stærkt budskab til de europæiske arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer. Det er mit indtryk, at man her er lidt skeptiske overfor, hvad virksomhedernes sociale ansvar kan indebære. Jeg synes det danske eksempel har vist, at vi har fået brudt op i nogle af de stive samarbejdsformer på arbejdsmarkedet – og at det uden tvivl har været til gavn for alle parter – inklusive arbejdsmarkedsorganisationerne.

Der har hersket en høj grad af konsensus mellem arbejdsmarkedets parter og de andre aktører om udviklingen af området. Jeg vil gerne her udtrykke håb om, at det kan fortsætte i fremtiden.

Det er denne regerings opfattelse, at aktørerne på området skal have rum til at skabe deres egne løsninger, men at det samtidigt er vigtigt at dialogen om udviklingen af VSA fortsætter – også på internationalt plan.

EU's opgave i forbindelse med fremme af virksomhedernes sociale ansvar bør derfor være på internationalt plan at vedligeholde og udbrede den debat, der allerede er i gang i medlemsstaterne.

EU kan således bidrage til at intensivere og udbrede dialogen med de sociale parter, NGO'er og andre relevante aktører ved at etablere et forum, hvor de relevante parter kan drøfte udviklingen af virksomhedernes sociale ansvar. De sociale parter og andre aktører på europæisk plan vil her kunne spille en central rolle i forhold til at give input i processen og bidrage til formidlingen af de gode erfaringer, som fremkommer. En sådan proces ville naturligvis også skulle omfatte ansøgerlandene.

Afrapporteringer mm.

Udviklingen af virksomhedernes sociale ansvar har blandt andet været baseret på udbredelse af de gode erfaringer, udvikling af metoder til afrapportering og evaluering mm., som virksomhederne frivilligt kan vælge at bruge.

Lad mig understrege, at regeringen ikke vil medvirke til, at der skabes et nyt EU-bureaukrati på området. Udbredelse og udvikling af metoder og afrapporteringer må ske på frivillig basis.

Jeg vil imidlertid godt være med til at kigge på - ikke mindst af hensyn til virksomhedernes muligheder for at synliggøre deres indsats også på internationalt plan - om man kunne udvikle fælles principper for afrapporteringer mm.

Der findes i dag på internationalt plan mange forskellige former for afrapporteringer og regnskaber. Ulempen er naturligvis, at det ikke er særligt gennemskueligt for investorer og andre, om virksomhederne tager et socialt ansvar. EU kan således spille en væsentlig rolle for udviklingen af fælles værktøjer for afrapportering, der kan hjælpe virksomhederne – en afrapportering, der tager hensyn til forskellighederne indenfor Europa.

I en sådan udvikling af fælles værktøjer skal repræsentanter for virksomhederne og medarbejdere naturligvis inddrages. Det er jo dem, der afgør, om værktøjerne er anvendelige i forhold til deres virksomhed.

Her skal man være særlig opmærksom på de vilkår, små virksomheder har. Den seneste undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet viser, at rigtig mange små virksomheder i Danmark tager et socialt ansvar. Det er derfor vigtigt, at de værktøjer, der udvikles ikke kun kan anvendes af store firmaer med et stort sekretariat i ryggen.

Hvidbogen og det danske formandskab

Som bekendt overtager Danmark EU-formandskabet den 1. juli i år. Det giver os også anledning til at markere vores erfaringer med og holdninger til virksomhedernes sociale ansvar. Jeg er glad for at kunne fortælle, at ministeriets embedsmænd og The Copenhagen Centre er i gang med at forberede en formandskabskonference – den 22. november - om virksomhedernes sociale ansvar.

Vi regner med, at konferencen bliver det sted, hvor Kommissionens hvidbog bliver offentliggjort. Det betyder, at konferencen bliver et omdrejningspunkt for den europæiske debat om virksomhedernes sociale ansvar i år.

Men det skulle også gerne give os anledning til at sætte et klart fingeraftryk på den debat. For mig er det som sagt vigtigt, at vi får bredt debatten ud til politikere, organisationer, NGO'er, investorer, alle de såkaldte stakeholders, som er blevet så vigtig en del af virksomhedernes virkelighed.

Men jeg tror også det er vigtigt, at vi husker på, at det er virksomhederne og deres vilkår, der er udgangspunktet.

Derfor er der for det første god grund til at se på, hvordan vi kan støtte de små og mellemstore virksomheder, der jo udgør langt den største del af erhvervslivet, både her i landet og i Europa.

Og for det andet, at vi interesserer os for, hvordan virksomhedernes sociale ansvar styrke virksomhedernes konkurrenceevne. Det tror vi jo på, men endnu ved vi for lidt om det. Det vil ikke alene være et godt argument overfor de mange virksomheder, der endnu ser med en god portion sund skepsis på, om det nu også er forretningsmæssigt fornuftigt.

Det vil måske også kunne hjælpe os til at forstå, hvordan virksomhedernes sociale ansvar kan bidrage til EU's målsætning om at blive den mest konkurrencedygtige, men samtidig socialt bæredygtige, region i verden.

Tak fordi I lyttede.

Tags

EU, Politisk tale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/europaudvalgets-og-socialudvalgets-hoering-om-eu-kommissionens-groenbog-om-virksomhedernes-sociale-ansvar>